

(Internetni) Entuziazem

Ko omrežje lahko gradi in brezplačno uporablja vsakdo

Namen wlan ljubljana je v sodelovanju z ljudmi postaviti čim širše dostopno brezplačno brezžično omrežje. Ob tem pa učenje, ustvarjanje, izmenjava znanja ter uporaba vsebin in storitev.

V Ljubljani je skupina nekaj zanesenjakov (predvsem študentov računalništva) v začetku lanskega leta začela izvajati projekt wlan ljubljana. Gre za gradnjo odprtega brezžičnega omrežja, ki se zgleduje po razvoju proste programske opreme, kakršno imata denimo Linux in Firefox, ter je brezplačno oz. je dostop do njega omejen le s sodelovanjem uporabnikov v njem – več ko bo uporabnikov, bolj bo omrežje razširjeno in uporabno, obenem pa bo nudilo tudi bogatejše vsebine.

Cilj omrežja, ki se financira izključno z donacijami, je približati sodobno tehnologijo širši populaciji oz. spodbuditi ljudi h gradnji in uporabi omrežja, pojasnjuje eden od snovalcev projekta Mitar Milutinović. »Omrežja ne vidimo kot možnosti za zamenjavo za obstoječo omrežno infrastrukturo komercialnih in drugih ponudnikov, ampak kvečjemu kot njeno dopolnitev,« dodaja. Po njegovih besedah namreč omrežje cilja na druge potrebe in pristope – je v lasti vseh sodelujočih, spodbuja sodelovanje in izmenjavo znanja, časa in energije in je povsem odprto. »To pomeni, da ga lahko vsakdo raziskuje, spremlja, kako deluje, in se na podlagi tega uči, razvija svojo tehnologijo za uporabo v omrežju,« navaja sogovornik.

Končni cilj – spojitev v neprekinjeno omrežje

Obenem si »organizatorji« želijo omrežje toliko razviti, da bo na dolgi rok s svojim signalom pokrilo čim večji prostor, da ga bo lahko uporabljalo vse več ljudi. »Če nam uspe, bi to pomenilo, da bi lahko od koder koli imeli brezplačen osnovni dostop do omrežja in storitev ter vsebin v omrežju,« pravi Milutinović, ki meni, da bi bilo to koristno za turiste, za Slovence takrat, ko potrebujejo omrežje, pa niso doma, ter za vse ob naravnih in drugih nesrečah.

Na tem mestu velja pojasniti, da je treba to novo omrežje ločiti od tistega, kar ponavadi razumemo pod pojmom WiFi dostopna točka (brezžični internet). Pri wlanu ljubljana gre namreč predvsem za omrežje, kar pomeni, da se vse naprave, priklopljene nanj, med seboj vidijo in povezujejo. »To omrežje kot celota je potem povezano tudi z drugimi omrežji po svetu. Vsem tem globalno povezanim omrežjem pa se z drugo besedo reče internet (omrežje omrežij, op. a.),« razlaga soorganizator wlana in dodaja, da uporaba njihovega omrežja tako omogoča tudi uporabo evropskih omrežij in drugih svetovnih omrežij v internetu.

Gostitelji točk popolnoma zaščiteni

In kako se je mogoče omrežju priključiti oz. kako se širi? »Najosnovnejši način je, da se s svojim prenosnikom ali katero drugo napravo v omrežje prijaviš tam, kjer je že signal kakšne točke. Seveda pa je najbolje, če pri sebi doma ali kje drugje postaviš točko omrežja. To pomeni le, da postaviš pravilno nastavljen – za to poskrbi avtomatiziran sistem – WiFi usmerjevalnik (ang. router, op. a.) na kakšno okensko polico, balkon, mogoče celo na streho, ga priklopiš na elektriko in morebitno spletno povezavo, in to je to,« odgovarja Milutinović.

Usmerjevalnik, ki stane med 50 in 150 evri (odvisno od tega kako veliko točko si nekdo želi, pri čemer večje točke več prispevajo k omrežju), se nato poveže v omrežje brezžično, pa tudi prek morebitne gostiteljeve spletne povezave. Domače omrežje je uporabljeno le za ta namen, nato pa ostane povsem ločeno, zato so gostitelji točk popolnoma zaščiteni, zatrjuje sogovornik in dodaja, da lahko gostitelj odloči tudi o tem, koliko povezave želi dati na voljo skupnemu omrežju. Uporabo lahko nato spremlja po spletnem vmesniku.

Odziv izjemen

Posamezniki, ki aktivno skrbijo za wlan ljubljana (trenutno jih je 10), so pred kratkim kupili tudi 42 anten za postavitve točk na lokacijah, ki so najbolj koristne za širjenje omrežja, ker pokrivajo večjo javno površino (na primer park). »Tako poskušamo znižati stroške – da ne kupuje vsak sam –, in jih hkrati porazdeliti med vse. Včasih pa tako pomagamo tudi tistim, ki si opreme sami ne morejo privoščiti,« pravi Milutinović.

Na vprašanje, kakšen je odziv na projekt, odgovarja, da izjemen oz. da je tako velik, da imajo težave z odzivanjem na vse ponujene lokacije in dogovarjanjem za ogled. Omrežje je uporabilo že več kot 70.000 uporabnikov (ni nujno, da različnih), od začetka delovanja pa je bilo postavljenih že 50 točk (od tega 40 aktivnih), zdaj jih postavljajo še 100. Kot dodaja sogovornik, jim trenutno manjka predvsem ljudi, ki bi jih zanimalo delo s (potencialnimi) uporabniki, predstavljanje omrežja, odgovarjanje na osnovna vprašanja, pomoč pri dogovarjanju o postavitvi itd.

Država projekt posredno že nagradila

Milutinović je zadovoljen tudi z odzivom različnih organizacij: »Fakulteta za računalništvo in informatiko nam že od vsega začetka stoji ob strani, sodelujemo pa še s Kiberpipo, Ljudmilo, začasnimi uporabniki prostorov Tovarne Rog, Metelkovo in

mariborsko Pekarno. Za sodelovanje smo se že dogovorili tudi z Institutom Jožef Stefan in Tehnološkim parkom Ljubljana, zdaj se dogovarjamo tudi z Arnesom. Občasno nam pomagajo tudi kakšna zasebna podjetja,« pravi.

Projekt je opazila in nagradila tudi država. Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendije je namreč Jerneju Kosu, ki sodeluje v omrežju in je eden glavnih razvijalcev sistemov zanj, podelilo nagrado za trajnostni razvoj. Komisijo je prepričal s sistemom, ki omogoča preprosto vzpostavljanje novih točk omrežja, spremljanje njegovega delovanja in pomoč pri odpravljanju težav.

Za Ljubljano na vrsti druga mesta

Projekt pa ne bo omejen le na slovensko prestolnico. Pravzaprav se je širitev omrežja na druga mesta že začela. Snovalci so poleti postavili nekaj točk v Mariboru, dve pa celo v Londonu. Še hitreje se bo omrežje širilo prihodnje leto.

Marjetka Nared